

KOLEKCJA RZEŻBY W ZBIORACH MUZEUM WSI MAZOWIECKIEJ W SIERPCU.

[tekst: Robert Rumiński, fot. Dariusz Krześniak], SIERPC 2009. WYD. MWM W SIERPCU, ss. 145

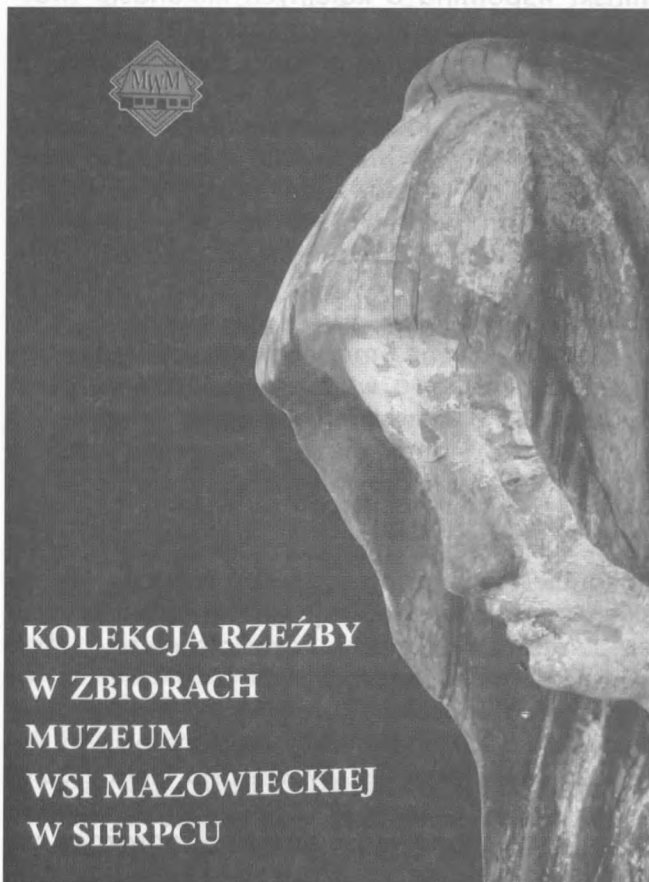
Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu (dalej: MWM), korzystając ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego, rozwinęło w ostatnich latach szeroką działalność inwestycyjną. Wybudowano m.in. budynki przeznaczone dla celów administracyjnych, konserwatorskich, konferencyjno-hotelowych i magazynowych. Najbardziej cenna – z etnograficznego punktu widzenia – jest niewątpliwie nowa przestrzeń wystawiennicza przeznaczona na stałą ekspozycję rzeźby ludowej z okolic Sierpca.

Dobrze, że w obliczu tych imponujących inwestycji Muzeum pamiętało także o ożywieniu działalności wydawniczej. Jej pozytywnym przykładem jest publikacja *Kolekcja rzeźby w zbiorach Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu*, której zawartość merytoryczna i ikonograficzna ma związek z uruchomioną ekspozycją. Istnieje pewna niechęć do recenzowania muzealnych wydawnictw tego typu. Traktuje się je – a priori – jako katalogi mające pełnić głównie funkcje informacyjno-promocyjne. Odbywa się to ze szkodą dla środowiska samych muzealników, którzy – jako badacze i autorzy tekstów – pozbawiani są w ten sposób dodatkowej szansy doskonalenia własnego warsztatu. Recenzowane tu wydawnictwo nie jest katalogiem ani przewodnikiem po wystawie. Nie omawia szczegółowo kolejnych eksponatów. Nie zostało także opatrzone podtytułem, który sugerowałby, że mamy do czynienia z katalogiem – i słusznie, gdyż jest publikacją o innym charakterze.

W tekście wprowadzającym Jan Rzeszotarski – Dyrektor placówki przypomniał dzieje Muzeum oraz jego związki z sierpeckim ośrodkiem rzeźbiarskim. Wskazał jak cenną i liczną kolekcję (ponad 900 jednostek), wśród muzealiów zgromadzonych w MWM, stanowi rzeźba.

„Wstęp”, otwierający zasadniczą część opracowania, zawiera zwięzłą charakterystykę etnograficzną Mazowsza północno-zachodniego, zwanego również Starym. Autor – Robert Rumiński – szczególnie dużo miejsca poświęca krajobrazowi kulturowemu i obecności w nim krzyży, figur i kapliczek, mających świadczyć o religijności mieszkańców tej części kraju.

Drugi fragment poświęcony został „Początkom kolekcji sierpeckiego muzeum”. To rys historycz-

KOLEKCJA RZEŻBY
W ZBIORACH
MUZEUM
WSI MAZOWIECKIEJ
W SIERPCU

ny zarówno Sierpeckiego Ośrodka Rzeźby Ludowej jak i kolekcji muzealnej. Dowiadujemy się z niego, że już w latach 50. XX w. działało w okolicy czterech rzeźbiarzy. Szczególnie jeden z nich – Wincenty Krajewski z Zawidza – silnie zabiegał o utworzenie w Sierpcu stałej ekspozycji rzeźby. Jej uruchomienie nastąpiło w 1968 roku. Stała się ona zaczątkiem Muzeum Etnograficznego powstałego w 1971 roku i przekształconego 16 lat później w Muzeum Wsi Mazowieckiej.

Najobszerniejszą część publikacji stanowi rozdział „Współczesna rzeźba ludowa w zbiorach MWM w Sierpcu i jej twórcy”. R. Rumiński narysował w niej sylwetki 17 rzeźbiarzy i rzeźbiarek: Mieczysława Ruszkowskiego, Wincentego Krajewskiego, Wacława Skirzyńskiego, Stanisława Dużyńskiego, Czesława Kępczyńskiego, Henryka Wierzchowskiego, Jana Krajewskiego, Władysława Wójcika, Heleny Ptaszyńskiej, Jana

Wójtewicza, Alfredy Krajewskiej, Konstantego Marcinkowskiego, Edmunda Nowakowskiego, Stanisława Matyki, Edwarda Szemborskiego, Katarzyny Kuczyńskiej, Tadeusza Sobolewskiego. Każdemu z artystów poświęcono stronę tekstu zawierającą informacje związane z życiorysem oraz twórczością – tematyką prac, wykorzystywanymi technikami, charakterystycznymi cechami formalnymi, udziałem w wystawach i konkursach. Uzupełnieniem tej listy jest fragment zatytułowany „Inni rzeźbiarze”, w którym R. Rumiński wspomina o kolejnych kilkunastu twórcach. Ci zajmowali się rzeźbieniem zazwyczaj krótko, choć niektórzy potrafili stworzyć własny, oryginalny styl noszący znamiona sztuki ludowej. Byli i tacy, którzy powielali wzory i naśladowali cenionych już twórców aby zaspokoić „cepeliowskie” gusta. Autor słusznie zauważa, że rzeźbienie w drewnie stało się w okolicach Sierpca przedmiotem swoistego przekazu międzypokoleniowego nie tylko w ramach poszczególnych rodzin ale i grup sąsiedzkich.

Ostatni rozdział merytoryczny zatytułowany „Rzeźba zabytkowa w zbiorach MWM w Sierpcu” traktuje o niewielkim, liczącym zaledwie 45 eksponatów, jednak niezwykle cennym zbiorze. Składają się nań głównie przedstawienia Matki Boskiej Skępskiej, której sanktuarium znajduje się w sąsiedniej Ziemi Dobrzyńskiej. R. Rumiński dokonuje typologii przedstawień Madonny Skępskiej, szczegółowo opisuje kilka najcenniejszych eksponatów z tej grupy. Pozostałe rzeźby zabytkowe to, pochodzące głównie z XIX wieku, wizerunki Matki Boskiej Zurawińskiej, Figury Chrystusa Ukrzyżowanego i in. Najcenniejszym zabytkiem w kolekcji jest XV-wieczna Pieta z Lutocina, która jeszcze w początku lat 70. ubiegłego stulecia stanowiła element przydrożnej kapliczki. Istnieje przypuszczenie, że do kapliczki została przeniesiona z któregoś z okolicznych kościołów. Fachowa terminologia opisów i szeroki kontekst kulturowy uchwycony przez Autora stanowią, że rozdział ten jest cenny dla historyków sztuki specjalizujących się w rzeźbie o nie tylko ludowej proveniencji.

Omawiana publikacja swobodnie nawiązuje do książki *Sierpecki Ośrodek Rzeźby Ludowej autorstwa* Franciszka Midury (Sierpc 1981), jednak traktuje zjawisko z odmiennej perspektywy. F. Midura opisał sierpecki ośrodek jako feno-

men kulturowo-artystyczny. Analizował mechanizmy jego powstania i funkcjonowania w ówczesnym systemie animowania twórczości artystycznej i opieki nad nią. Omawiał poszczególne etapy rozwoju ośrodka, osiągnięcia poszczególnych artystów (również kreśląc ich sylwetki). Najnowsza publikacja MWM w Sierpcu kładzie nacisk na kolekcję, stanowiącą naturalną i oczywistą reakcją muzealników na funkcjonowanie ośrodka. Uzupełnia listę twórców o tych, którzy zaistnieli dopiero w 2 ostatnich dekadach XX stulecia, lub tych, którzy działali wcześniej lecz nie zostali z rozmaitych przyczyn uwzględnieni przez F. Midurę w jego książce.

Ponad połowę objętości wydawnictwa zajmuje 88 czarno-białych oraz kolorowych fotografii. Zdjęcia rzeźbiarzy pochodzą z muzealnego archiwum, natomiast kolorowe fotografie eksponatów są autorstwa Dariusza Krześniaka. Ostatnia część publikacji zatytułowana „Galeria rzeźby w Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu”, jest pozbawioną tekstu, fotograficzną prezentacją wnętrza galerii. Wysoce estetyczne ujęcia poszczególnych fragmentów ekspozycji, z dobrze uchwyconym światłem, zachęcają do odwiedzenia tego zorganizowanego z pietyzmem miejsca.

Szkoda, że nie wprowadzono spisu treści, skoro publikacja posiada 115 stron numerowanych. Dobre wrażenie zrobiłaby także, podstawowa choćby, bibliografia. Autor tekstu jest doświadczonym muzealnikiem, jednak musiał bazować na wcześniejszych opracowaniach lub materiałach zgromadzonych w muzealnym archiwum. Bibliografię sporządza się także dla tych, których podejmowane zagadnienie zainteresuje i chcieliby sięgnąć do szerszej literatury przedmiotu.

Miejmy nadzieję, że recenzowana publikacja jest zapowiedzią kolejnych inicjatyw wydawniczych. Trwają prace nad pierwszym tomem „Rocznika Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu”. Wydawnictwo tego typu podniosłoby prestiż placówki, zainspirowało humanistów do podejmowania problematyki związanej z regionem określanym tradycyjnie jako Mazowsze Stare lub Płockie. Wypada więc życzyć sierpeckim muzealnikom sukcesów i wytrwałości na drodze realizacji tych ambitnych zamierzeń.

Damian Kasprzyk